

Differentiatie: heel belangrijk, maar hoe doe je dat eigenlijk?

Voor vele mensen in het onderwijs een belangrijk thema, differentiatie. Maar hoe komt het dat dit bij de ene docent wel goed lukt en bij de andere niet? Tijdens deze sessie namen Alianne Bakker en Bodien Grijpstra ons mee in hun zoektocht naar factoren die een rol kunnen spelen bij succesvolle differentiatie in de klas.

Door Quirine van den Dikkenberg en Caya Dijkgraaf

Allereerst is het natuurlijk belangrijk om te weten waarom differentiatie nodig is. Met het invoeren van de Wet passend onderwijs is meer diversiteit ontstaan in klassen. En zogezegd: 'One size does not fit all'. Differentiatie is dus nodig om tegemoet te komen aan de onderlinge verschillen tussen leerlingen.

Met twee prikkelende stellingen kijken Alianne en Bodien hoe wij over differentiatie denken. De antwoorden uit het publiek zijn ietwat voorzichtig. Wat vooral naar voren komt is dat iedereen het belangrijk vindt, maar dat het uitvoeren ervan nog niet altijd makkelijk of realistisch is.

Alianne vertelt over haar onderzoek, waarin zij docenten een schooljaar lang heeft gevolgd. Hierbij was de Theory of planned behavior een van de theoretische uitgangspunten. Die heeft als uitgangspunt dat gedrag in principe 'gepland' is op basis van intenties die men heeft.

Docenten vulden gedurende 20 weken een dagboek in waarin zij van les tot les bijhielden wat zij aan differentiatie wilden doen en tevens evalueerden of dit ook daadwerkelijk was gelukt. Daarnaast heeft Alianne de docenten geobserveerd tijdens hun lessen en blikte zij nadien met deze docenten terug op de lessen.

Het voornaamste resultaat uit haar onderzoek is dat er tot dusver niet een één-op-één-relatie lijkt te bestaan tussen de intenties van docenten en hun daadwerkelijke gedrag. Opmerkelijk was ook dat er heel verschillend werd gedacht over wat differentiatie nu eigenlijk is. Dit moest natuurlijk ook even gecheckt worden bij het publiek. Wij dachten dat het vooral gaat om te voldoen aan de behoeften van individuele talenten.

*'In het onderwijs wordt heel verschillend gedacht
over wat differentiatie nu is'*

Veel differentiatie lijkt onbewust te verlopen en is veelal sociaal-emotioneel gericht (koptelefoon geven, ander plekje of even tijd geven op de gang). Een grotere uitdaging lijkt het differentiëren op daadwerkelijke lesinhoud en niveau van de leerlingen. Een uitdaging om dit nog nader te onderzoeken en te achterhalen hoe dit kan. Uit interviews en enquêtes komen ook interessante resultaten naar voren, die vooral benadrukken dat tijd en een gezamenlijke visie binnen het team

belangrijke factoren zijn om differentiatie te laten slagen. Belangrijk om te noemen is dat het hier gaat om eerste resultaten, die met voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden.

Bodien geeft een mooi praktijkvoorbeeld. Zij differentieert in haar klassen met een zelfontworpen studieschema. Hierbij werken leerlingen niet allemaal aan dezelfde opdrachten en niet allemaal in dezelfde tijd. Vanaf vooraf bepaalde leerdoelen bepaalt iedere leerling zelf zijn leerroute voor die week. De leerlingen kunnen een 'eigen uur' als beloning verdienen. Dit alles zorgt voor inzicht, vertrouwen, zelfstandigheid en vooral meer motivatie bij de leerlingen. Bovendien levert het betere leerresultaten op. Het gaat erom dat de leerling laat zien dat hij de leerstof beheerst. Een inspirerend verhaal dat door veel mensen uit het publiek als voorbeeld kan dienen. Het publiek van de sessie was aandachtig, en stelde zo nu en dan een kritische en zinvolle vraag.

De sessie gaf een duidelijk beeld over het belang van differentiatie. Het is goed om te onderzoeken wat dit inhoudt, wat wij al (onbewust) doen en nog zouden willen en kunnen doen. Het praktijkvoorbeeld is hiervoor een mooie inspiratie. Het is zeker interessant om de resultaten van dit onderzoek in de gaten te houden. Wil je meer informatie over het onderzoek of lijkt het je als docent nog leuk om mee te doen? Mail naar a.a.bakker@rug.nl.

[« Terug naar alle reportages](#)